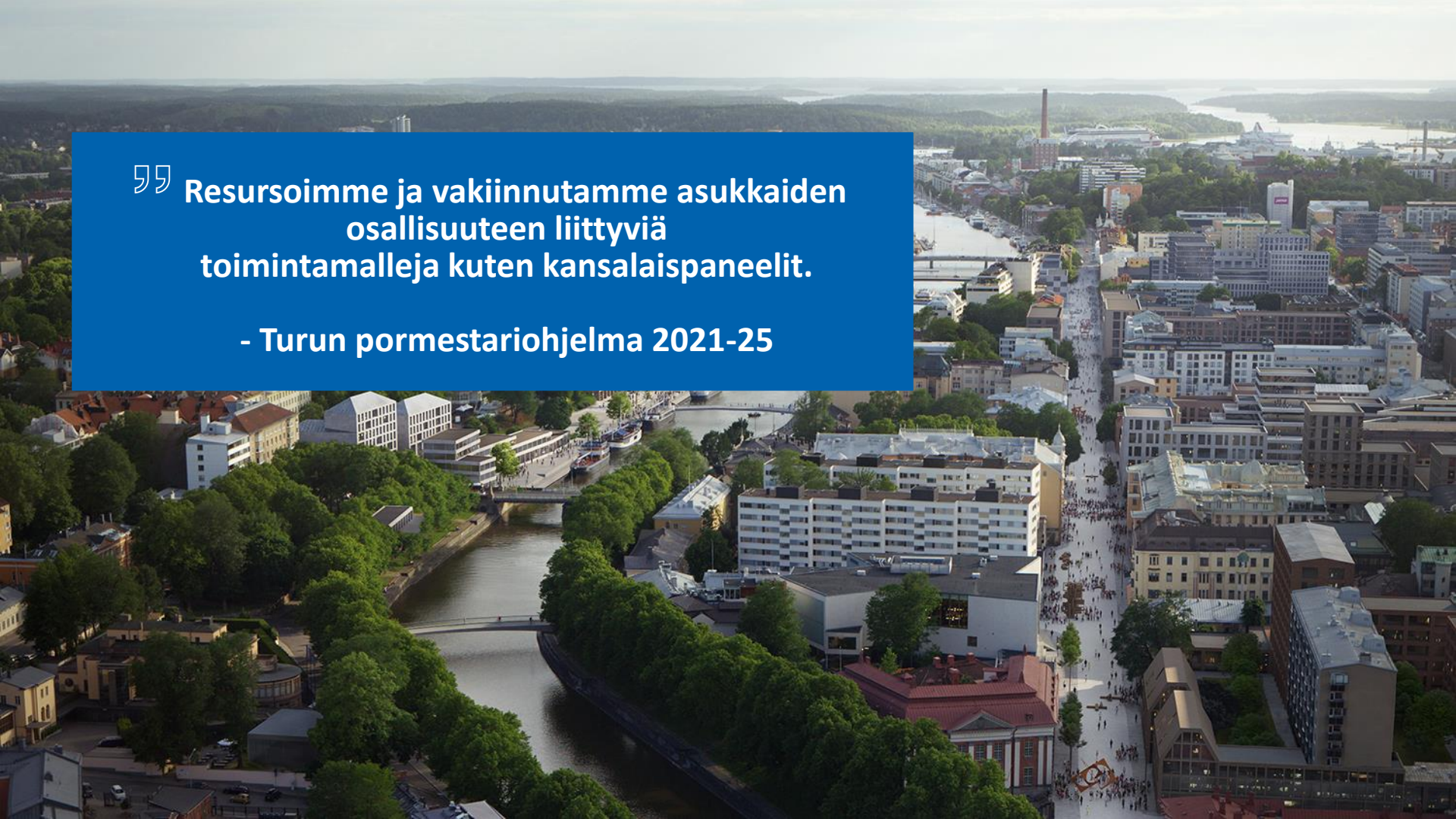

Kansalaispaneeli Turussa 2024-2025

Kaupunginhallitus 10.10.2023

Minna Sartes

Resursoimme ja vakiinnutamme asukkaiden osallisuuteen liittyviä toimintamalleja kuten kansalaispaneelit.

- Turun pormestariohjelma 2021-25

Mikä on kansalaispaneeli? 1/2

- Yksi kuntalaisten osallistamisen malli, jolla voi osaltaan täyttää kuntalain (22 §) velvoitteita.
- Yhdistää suoran kansalaisosallistumisen ja niin sanotun puntaroivan demokratian, jossa poliittista päätöksentekoa edeltää yhdenvertainen ja toisia kunnioittava **tietopohjainen keskustelu, jossa omat näkökannat perustellaan ja muita kuunnellaan.**
- **Kansalaispaneeliin osallistuu ennalta valittu määrä kuntalaisia, jotka on valittu satunnaisotannalla, tavoitteena väestöllinen edustavuus.**

Mikä on kansalaispaneeli? 2/2

- Osallistujille lähetetään etukäteen tasapuolinen tietopaketti käsiteltävästä aiheesta sekä keskustelun pelisäännöt.
- Ennen pienryhmäkeskusteluja voidaan järjestää yhteinen kokoontuminen, jossa osallistujilla on mahdollisuus kuulla asiantuntijapaneelia ja esittää sille kysymyksiä.
- Keskustelut käydään noin 8–10 hengen pienryhmissä, joissa on läsnä moderaattori (fasilitaattori).
- Osallistujille voidaan tehdä kysely ennen kansalaispaneelia ja sen jälkeen, jos halutaan tietää, miten osallistuminen kansalaispaneeliin muutti osallistujien mielipiteitä.

Keskeiset hyödyt 1/2

- **Monipuolinen, otantaan perustuva osallisuus lisää yhdenvertaisuutta**
  - Kaikilla kuntalaisilla on yhtä suuri todennäköisyys tulla kutsutuksi, jolloin osallisuus ei rajoitu jo ennestään aktiivisiin kansalaisiin tai intressiryhmiin.
- **Harkittu kansalaismielipide päätöksenteon tukena**
  - Paneeli perehtyy aihetta koskeviin taustatietoihin, kuten taloudellisiin reunaehtoihin, ja kuulee myös eri mieltä olevien toisten kuntalaisten perusteluja.
  - Tuottaa valistuneemman kuntalaismielipiteen kuin esimerkiksi gallupit tai avoimet kuntalaiskyselyt.
  - Kuntapäätäjät saavat tärkeää tietoa kuntalaisten erilaisista näkökannoista ja niiden perusteluista.

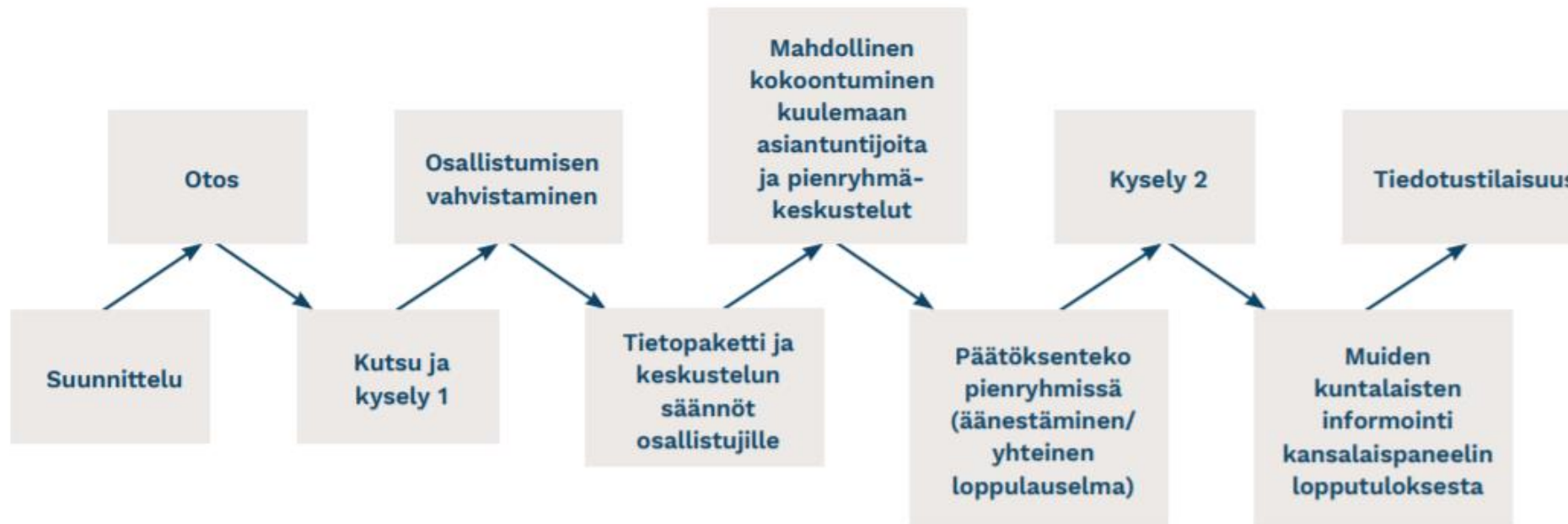
Keskeiset hyödyt 2/2

- **Tietopohjaista, hyväksyttävää päätöksentekoa**

- Kunnanvaltuusto ei luovuta päätösvaltaa kansalaispaneelille, vaan paneeli voi toimia luotettavana tietolähteenä valtuutetuille.
- Auttaa tekemään tietopohjaisia päätöksiä, jotka huomioivat kaikenlaiset näkökannat.
- Edistää päätösten hyväksyttävyyttä kaikkien kuntalaisten keskuudessa.

Kansalaispaneeliprosessi

Turku kokeili kansalaispaneelia 2020

- Turun kaupunki sovelsi puntaroivaa kansalaispaneelia keskustan liikennejärjestelyjen kehittämisessä osana uuden yleiskaavan valmistelua keväällä 2020.
  - Käytännön järjestelyistä vastasivat Åbo Akademin ja Tampereen yliopiston tutkijat.
- Kutsu ilmoittautua kansalaispaneeliin sekä kysely liikenneasenteista lähetettiin postitse 12 000 satunnaisesti valitulle 15–79-vuotiaalle turkulaiselle.
- Vastauksia saatiin 2463 ja lopulta 171 turkulaista osallistui verkossa toteutettuihin pienryhmäkeskusteluihin (á 3 tuntia).

- Osallistujille lähetettiin etukäteen liikennejärjestelyistä kertova **tietopaketti** sekä puntaroivan keskustelun säännöt.
- Osallistajat keskustelivat saamansa taustatiedon pohjalta pienryhmissä. Keskusteluja ohjasi moderaattori.
  - Osassa ryhmistä oli mukana kaupunginvaltuutettuja, tutkimuksellisen vertailun vuoksi.
- Keskustelun lopuksi osallistajat äänestivät parhaaksi kokemastaan skenaariorista keskustan liikenteen kehittämiseksi ja vastasivat palautekyselyyn.
- Paneelin tulokset vietiin osaksi uuden yleiskaavan lausuntomateriaalia.
- [Tuloksista](#) tiedotettiin laajemmalle yleisölle kahdessa webinaarissa vuoden 2020 aikana.

Mitä Turun kokeilu kertoi kansalaispaneelin soveltamisesta

- Paneelin toteutukseen, kulkuun ja informaatioarvoon olivat tyytyväisiä niin kaupungin edustajat kuin siihen osallistuneet kuntalaisetkin. Kokeilu herätti myös valtakunnallista kiinnostusta.
- Yksittäisen kysymyksen ympärille järjestetty kansalaispaneeli on osallistumismuotona kaupungille liian kallis ja työläs.
- Ratkaisu on kansalaispaneelin kokoaminen useammaksi vuodeksi, esimerkiksi valtuustokauden ajaksi.
- Paneeli olisi käytettävissä ottamaan kantaa erilaisiin kunnallisen päätöksenteon alaisiin asiakokonaisuuksiin, Turussa esimerkiksi kärkihankkeisiin.
- Kansalaispaneelin käyttöönotto on osallisuuden kehittämisen strateginen valinta.

Mitä kansalaispaneeli tarkoittaa kuntalaisen näkökulmasta?

- **Erilaisia näkökulmia esiin nostava ja punnitseva kansalaismielipide**
  - Kokoonpanossa tavoitellaan hyvää edustavuutta (mistä seuraa, että rekrytointi on työläs)
  - Vaikka osallistujille maksetaan palkkio, voi olla vaikea saada osallistujia niiden joukosta, jotka muutenkin osallistuvat vähemmän
- **Osallistuminen vaatii sitoutumista ja aikaa.**
  - Osallistujille tulee olla selvää, mihin he sitoutuvat ja hyvissä ajoin tiedossa, milloin jotain tapahtuu.
  - Osallistujiin voi kohdistua median kiinnostusta.
- **Paneeli tarjoaa näköalapaikan ja uudenlaisen vaikutusmahdollisuuden kunnan päätöksentekoon.**
  - Tämän takia palaute päätöksentekijöiltä on tärkeä.

Miten kansalaispaneeli suhtautuu lakisääteiseen ennakkovaikutusten arviointiin

- Lakisääteisessä päätösten vaikutusten ennakoarvioinnissa kaupungin asiantuntijat pohtivat poikkihallinnollisesti päätettävän asian vaikutuksia. Prosessiin kuuluu myös osallisuus, jossa kohderyhmältä kerätään tarvetietoa ja kommentteja. Usein keskustelussa korostuvat ääripäät.
- Kansalaispaneelissa puntaroivaa ja kokonaisvaltaista keskustelua käyvät asiaan eri tavoin suhtautuvat kansalaiset. Arvona on se, että ihmiset kuuntelevat toistensa mielipiteitä ja ymmärtävät toistensa lähtökohtia.

Kansalaispaneeli täydentää päätöksenteko-osallisuutta

- Päätöksenteko-osallisuutta ovat vaaleissa äänestäminen, kuntalais- ja kansalaisaloitteiden tekeminen ja osallistuva budjetointi.
- Puntaroivissa kansalaispaneeleissa satunnaisotannalla valittu edustava otos kaupunkilaisia perehtyy ja käy toisia kunnioittavaa keskustelua monimutkaisista kysymyksistä. Tavoitetaan myös sellaista kansalaismielipidettä, joka ei itse valikoidusti nouse esiin.
- Osallistujat kuulevat asiantuntijoita ja saavat taustatietoa, ja keskustelut käydään fasilitoiduissa pienryhmissä sekä koko paneelin kesken. (Tutkimus vahvistaa, että mielipide jalostuu, kun tieto lisääntyy ja kuunnellaan vaihtoehtoisia kantoja.)
- Kansalaispaneelit tarjoavat harkitun kansalaismielipiteen demokraattisen päätöksenteon tueksi tuottamalla ratkaisuehdotuksia tai priorisointeja päättäjille.

Kansalaispaneelin toimintamalli Turussa

Turun kansalaispaneeli 1/2

- Kootaan satunnaisotannalla 50 hengen paneeli, joka on koossa vuoden 2025 vuoden loppuun saakka.
  - Jäsenet eri ikäisiä, eri sukupuolta, eri elämäntilanteessa, eri koulutustaustalla olevia, eri puolilla Turkua asuvia, Suomessa ja ulkomailla syntyneitä turkulaisia, väestötilastojen painotuksen mukaisesti
- Valmistelijat, virka- ja poliittinen johto sitoutuvat huomioimaan paneelin suositukset päätöksenteossa.
  - Kansalaispaneelin tuotos riippuu kysymyksenasettelusta.
  - Turku keskustelee -hankkeessa osallistujat asettivat kolme kehitysskenaariota preferenssijärjestykseen.
  - Tuotos voi myös olla esimerkiksi lausunto, jossa listataan kehityskohteen tärkeimmät ulottuvuudet ja merkittävimmät sitä puoltavat ja vastustavat argumentit perusteluineen.

Turun kansalaispaneeli 2/2

- Vuosittain yksi tai kaksi paneloitavaa aiheetta
- Kansalaispaneelin käsiteltäväksi otetaan tarpeeksi isoja, monimutkaisia ja eri näkökulmia vaativia kokonaisuuksia, jossa lisäarvoa tuo puntaroiva keskustelu.
- Kansalaispaneeli ole asiakasraati tai vastausautomaatti
- Kansalaispaneeli tuottaa suosituksen tai lausunnon, joka viedään sovittavalla tavalla päättäjien tietoon ja josta viestitään.

Mitä kansalaispaneeli vaatii?

- Asiakysymyksien valinta, joita paneeli käsittelee, hyvissä ajoin
  - Aiheiden muotoilu yhdessä poliittisten toimijoiden ja viranhaltijoiden kanssa
    - Päätöksen käsiteltävistä aiheista tekee lopulta pormestaristo
- Palvelukokonaisuuksien tuottamat, fyysiset materiaalit ja asiantuntijaesitykset, joiden pohjalta keskustelu käydään.
- Keskustelujen moderaattorit/fasilitaattorit (jos 50 henkeä, 10 hengen ryhmiä, tarvitaan 5 fasilitaattoria / paneeli)
- Tilat, tarjoilut, kulukorvaukset
- Viestintä osana prosessia
- Ohjausryhmä (asiantuntijat ÅA:sta ja Sitrasta ilmaisseet olevansa käytettävissä)

Kansalaispaneelin käynnistämisen prosessi

Vuoden 2023 aikana:

- Otannan suunnittelu ja toteutus (yhteistyö tutkijoiden kanssa)
  - Kustannukset koostuvat niin otannan toteutuksesta kuin kutsujen postituksista ja ilmoittautumisprosessista
- Paneloitavien kysymysten suunnittelu ja muotoilu
  - Jo valmistelussa linkitetään aiheet selkeästi osaksi pääksentekoprosessia, joka pystytään myös osoittamaan panelisteille.
- Paneelin toteutuksen prosessin suunnittelu ja valmistelu

Kansalaispaneelin käynnistämisen prosessi

Vuoden 2024 aikana:

- Fasilitoijien valinta ja koulutus
  - On mahdollista hyödyntää tutkijayhteistyötä
- Paneelin valmistelu
  - Tilat, aikataulutus, ilmoittautuminen, tietopaketin tuottaminen
- Paneelin/paneelien toteutus
  - Ajallisesti kevät – alkukesä 2024
- Paneelin tuotosten yhteenveto ja päätöksentekoon vieminen

10.10. kh:n päätösesitys

- Käynnistetään kokeilu
- Toteutetaan syksyllä otantaan vaativat kilpailutukset, otanta ja panelistien valinta
- Valmistellaan paneloitavat aiheet yhdessä poliittisen ja viranhaltijajohdon kanssa.
  - Yksi mahdollinen fokus aiheiden valinnassa voisi olla ajankohtaiset ilmiöt esim lapset ja nuoret, segragaatio, yritysten asiat, TE2025 liittyvät aiheet,

Kiitos!